

Editörden...

Merhaba sevgili Jineolojî okuyucuları;

Yine, yeniden buluşmamıza vesile olan bir sayının daha heyecanı ile birlikteyiz.

Jineolojî Dergisi olarak 7 yıllık yayım hayatımızı geride bırakırken kararlılıkla, heyecanla ve kadınların özgürlükçü, demokratik bir bilim ürettiğine, üreteceğine olan inancımızla çalışmalarımıza devam ediyoruz. Bir önceki sayımızı “Özgürlük Potansiyelini Örgütlemek: Toplumsal Hareketler” dosya konusuna ayırmıştık. Şimdi de yönümüzü özgürlük potansiyelinin örgütlendiği en canlı coğrafyalardan olan Kürdistan’a veriyoruz. Bu temelde de kadınların sokaklara taşıdığı enerjiden aldığımız güçle Rojhilat’tan Rojava’ya, Başûr’dan Bakur’a *Kürdistan gerçekliğinde kadın* temasını konuşmaya başlıyoruz. “Rojhilat” dosya konusuyla başlıyoruz merakımızı paylaşmaya. Sonraki sayılarımız ise “Bakur”, “Rojava”, “Başûr” olarak devam edecek. Yön bildiren bu kelimelerin Kürdistanlılar için anlamı, sadece bir yön değil, siyasal-kültürel-tarihsel bir geçmişin, şimdinin ve geleceğin imgesi. Rojhilat’ın Türkçedeki karşılığı Doğu. “Nerenin doğusu” diye sorabilir konuya aşina olmayanlar ama özellikle de *Jin, Jiyan, Azadî* sloganıyla birlikte “Rojhilat neresidir?” sorusunun cevabı zihinlerde berraklaşmış durumda.

Küresel sömürgeci güçler, Kürdistan’ı -içindeki ve üzerindeki her şeyle, insanı, doğası ve değerleri ile birlikte- hala yeniden dizayn etmeye çalışıyor. Yeniden dizayn politikalarına karşı büyük bir direniş de söz konusu. Kürdistan’da imha, inkâr ve asimilasyon politikasını dayatan ulus-devletin kurucu belgesi olan Lozan’ın 100. yılında, yani içinden geçtiğimiz 2023 yılında, demokratik toplum ile devletli uygarlık muazzam bir hesaplaşma içinde. Asimilasyon ve saldırı altındaki coğrafyamızın her yerinden an be an kadınlar öncülüğünde gelişen toplumsal bir direniş var. Erkek egemen (ataerkil) zihniyete ve sisteme karşı, kadın direnişi büyük bir yükselişte.

Bu direnişin bilimi olarak Jineolojî, yeni bir soluk ve bilinçle sistem krizlerini ve saldırılarını aşarak özgür yaşamı geri kazanmanın ve yaratmanın yol ve yöntemlerini araştırıyor. Kadınlar, halklar, inançlar, kültürler ve tüm ezilenler; ulus-devlet ve küresel sömürü sisteminin referans aldığı cinsiyetçiliği, milliyetçiliği, dinciliği, bilimciliği ve bu ideolojilerin daha da derinleştirdiği sınırları yıkarak ortak, özgür ve eşit bir yaşamı mümkün kılıyor. Bölen, bölüştüren, parçalayan, karşıtlaştıran ulus-devlet ideolojisine karşı; kadınların bütünleştiren, buluşturan ortak ve özgür iradesi ise yaşama güzellik ve anlam katmaya devam ediyor...

İdeolojik kaynağını kadın düşmanlığından alan ve son yüzyılda zirveye ulaşan böl-parçala-yönet stratejisine ve toplumsal değerlerin yok edilmesine karşı yapmamız gerekenler var. Bunun için bu stratejinin dört parçaya böldüğü Kürdistan’da kadınların ahlaki ve politik gücünün, direniş biçimlerinin, etik-estetik ölçülerinin, Kürdistan’ın kültürel zenginliğinin, kadın ve yaşam etrafındaki değerlerinin yeniden açığa çıkarılması, geliştirilmesi ve toplumla buluşturulması ihtiyacının, hala büyük bir anlam ve önem taşıdığına inanıyoruz. Bu inançla ve yeni yüzyılı kazanma iddiasıyla koyduğumuz bu yolda, parçalanan Kürdistan gerçeğini bir kez daha parçalı ele almaktan öte, bu parçalanmış gerçeklik içinde oluşan toplumsallığı, kültürü, mücadele dinamiklerini, dört parçada kadınların yaşadıkları sorunları, özgünlüklerini ve çözüm güçlerini yerelde daha güçlü işleyerek, derinleşerek evrensele doğru ilerleme yöntemini seçiyoruz. Yerelden evrensele, evrenselden ilmekler atarak Ortadoğu Kadın Devrimine ve Dünya Demokratik Kadın Konfederalizmine giden yolu örme sürecine katılıyor ve *Jin, Jiyan, Azadî* ile özgürlük umudunu bir kez daha yeşerten Rojhilat’a çeviriyoruz yönümüzü.

Rojhilatê Kurdistanê’den başlayan ve İran başta olmak üzere bütün dünyaya yayılan özgürlük isyanı, birinci yılını tamamlamak üzere... Kürde ve kadına düşman mezhep despotizmi ve dinci diktatörlüğe karşı yükselen *Jin, Jiyan, Azadî* sihirli formülünün yarattığı sinerji, halklar ve bütün dünya kadınları için ne vadediyor? Jina’nın bir tutam saçı, bu rejim için ne ifade ediyor? Kadınların cesaretle rejimden hesap sormasını ve bütün tehditlere rağmen vazgeçmemesini nasıl anlamamız gerekiyor? *Jin, Jiyan, Azadî* sloganı nasıl ve neden bu denli hızla yayıldı ve bir harekete dönüştü?

Bu hareketin bölgedeki bütün ezilen halklar ve kadınların haklarının farkına varması ve bu haklar için sokağa çıkması üzerinde büyük etkisi oldu. Kadın özgürlükçü bir yaşam özleminin ve ihtiyacının yakıcılığının bir diğer adı olarak ortaya çıkan bu sloganın ve hareketin etkisi, öyle bir noktaya geldi ki artık hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağı apaçık. Bu bir yıla yakın süre gösteriyor ki direniş yeni aşamalarla kendini sürdürecektir. Bu sadece Kürtleri ve Kürdistan’ı değil bütün bölgeyi etkileyecek bir ısrar.

Abdullah Öcalan’ın vurguladığı gibi “Tüm merkeziyetçi çabalarına rağmen, alttan alta adeta bir Federal İran da yaşanmaktadır. Demokratik uygarlık unsurlarıyla federalist unsurlar (Azeriler, Kürtler, Araplar, Beluciler, Türkmenler) buluştuğunda, İran Demokratik Konfederasyonu projesi anlam kazanabilir ve rahatlıkla çekim merkezi olabilir. Kadın özgürlük hareketi ve komünal geleneklerin de bu proje kapsamında önemli rolleri olacaktır.”

Demokratik bir İran'ı oluşturmanın önündeki engelleri kaldıracak olan öncü güçlerin birliğinin kadın etrafında sağlanıyor olması tabii ki tesadüf değil. *Jin, Jiyan, Azadî* toplumsal devrim sürecini hazırlayan ve geliştiren koşullar, esasında Rojhilatê Kurdistanê'de kadınların tarihsel-toplumsal gerçekliklerinde saklı. Bu yüzden direnişin bu tarihsel toplumsal kökenlerine vakıf olmanın, anlamlandırmanın geleceğin inşasındaki rolü hayli önemli. Peki nedir bu gerçeklik?

Gelin hep birlikte bu sayımızda bu gerçekliğin izini sürelim.

İzini sürdürdüğümüz gerçeklik; neolitikten, kadın devrim çağı olarak tanımladığımız 21. yüzyıla kadar, Rojhilat'ın kültürel ve politik direniş tarihini ve bu tarih içerisinde sistemin ve dinci gerici hükümlerin cezalandırma-baskı-beden politikalarının ideolojik-tarihsel arka planını, kadınların bundan etkilenme düzeyini, kadınların karşı direnişini ve bu direnişin gerekçelerini gözler önüne seriyor.

Dünyada yükselen *Jin, Jiyan, Azadî* sloganının yaratıcı kaynağına ve bu kaynaktaki kadınların hakikatine, yani Kürdistanlı kadınlara ayırdığımız dizinin ilki olan “Rojhilat” dosya konulu bu sayımız, Rojhilat'ta direnen kadınların sesi, sözü ve deneyimleri ile var ediyor kendini.

Kadın devrimine dönüşen direnişin sembolü haline gelen Jîna Emînî ve bu devrimin bilimi olarak Jineolojîyi temsil eden Nagihan Akarsel'in anısına atfettiğimiz bu dosyamız; **Evin Zilan**'ın **Doğu Kürdistan'da Kadınların Tarihi, Sosyal ve Kültürel Durumu Üzerine Bir Analiz**'iyle başlıyor. Yazar kadınların toplumsal gerçekliğini, içinde yaşadıkları kültürü, coğrafyayı, kadına yönelik tutumu ve kadınların kültürü inşa ediş biçimini tarihsel ve sosyolojik boyutuyla ele alıyor.

Ardından **Roşin Osman, Ataerki ve Modernizmin Kadınlar Üzerindeki Etkileri** başlıklı yazısıyla toplumsal cinsiyete dair kavram-kuram tartışmasını ve cinsiyetçiliğin hangi alanlarda nasıl inşa edildiğini toplumsal yaşamdan örneklerle tek tek analiz ediyor. **Xane Anuş**, kadınların binlerce yıldır Tanrıçalardan bugüne getirdiği direniş damarlarının zaman ve mekânla, toplumsallıkla ve isyan ruhuyla ilişkilerini **Özgürlüğün Patikalarında Binlerce Yıllık Yürüyüş** başlığıyla yazdığı yazıda ortaya koyuyor. Yine yaşayanların gözünden oldukça somut ve çarpıcı bir şekilde İran rejiminin cezalandırma politikalarını, cezaevinde cezanın yanı sıra cinsiyetçi politikaları tahlil eden, bir cezalandırma biçimi olarak cinsel şiddeti, işkenceyi anlatan ama buna karşılık da muazzam direniş biçimlerini ele alan **Pune Aştiyani**, **İran Cezaevlerinde Yaşanan Cinsel Şiddete, Tecavüze ve Buna Karşı Kadınların Direnişine Bir Bakış** başlığıyla bu sayıda yerini alıyor. Ardından cezalandırma

politikaları ve devletin zindan pratiğini, işkencenin din eliyle meşrulaştırılmasını ve yaratılan korku toplumunu tahlil eden **Herekol Celalîyan, İran Tarihinde Ceza Yöntemleri** başlıklı yazısında bu politikalara karşılık tarihten bugüne yükselen direnişleri de ele alıyor.

İran Solu ve Jin, Jiyan, Azadî Devrimi: Görünmeyen Aktörler başlıklı yazısıyla **Mahtab Mahboub**, İran'da meselenin sadece totaliter baskı rejimi olmadığını, sınıf meselesini ve İran sol hareketlerinin deneyimlerini aktarıyor. Aynı zamanda bu hareketlerin ulusal sorun meselesi ve kadın özgürlüğü meselesine yaklaşımlarını ele alarak yükselen devrimde bu bağların nasıl kurulduğunu tartışıyor.

Kürt halkı ve kadın kimliği üzerinden İran'da yaşananların yalnızca totaliter rejimle sınırlanmayacak denli çoklu bir saldırı olduğunu, bir de **Hiro Husrewi'den** dinliyoruz. Yazar aynı zamanda özgürlük pratiğinin nasıl olabileceği üzerine düşüncelerini tartışan **Baskıdan Kurtulmak-İnkâr ve İmha Siyaseti Üzerine** başlıklı yazısıyla okuyucuları geniş perspektifle yeniden düşünmeye davet ediyor.

Beyan Ezizi, İran devletinin erkek egemen, baskıcı politikalarını beden aracılığıyla ele alarak tartışıyor. Beden politikalarının, siyasi bir beden olarak kadın varoluşu üzerinden, Jin, Jiyan, Azadî hareketi ile ilişkisini, felsefi-politik dayanaklarını ele aldığı derin bir analizle birlikte kadın bedeninin mücadele ve direniş dinamiğini **Jîna Devriminde Kadın Bedeninin Politik Anatomisi** başlıklı yazısıyla ortaya koyuyor.

Sayımız, Doğu Kürdistan'da siyasi hareketlerde kadınların katılımı, katılım amaçları, kadınları mücadeleye yönelten sebepler ile özgürlük hareketinin kadınlar üzerindeki etkisinin tarihsel dönemleri ile birlikte ele alındığı **Peyman Walî** tarafından kaleme alınan **İran Hareketlerine Kadınların Katılımı** başlıklı yazımızla devam ediyor.

Hemen ardından 26 Ocak 2023 sabahı yaşadığı Süleymaniye kentinde yaşamını yitiren **Kwestan Dawudi'nin Yaşam Öyküsü** ve 2016 yılında bir Jineolojî panelinde yaptığı sunumu paylaştığımız bir yazı, Kwestan'ın duygu ve düşünce dünyasını, mücadelesini, deneyimlerini sizlerle buluşturuyor.

Son olarak, Rojhilatlı gazeteci **Çimen Aras** ile *Jin, Jiyan, Azadî* isyanının geldiği düzeyi, Rojhilattaki direnişin temellerini ve etkilerini konuştuğumuz söyleşiyi **Özgücüne Dayanarak Evrenselleşen Mücadele** başlığıyla paylaşarak sayımızı sonlandırıyoruz.

Bu seri ile kadınların tarihten bugüne ve yerelden enternasyonale var ettiği kadın kültürü ve değerlerinin ortaya konulmasının, sistemin kişileri kendine yabancılaştırdığı böylesi şartlarda,

bir bağ oluşturacağına, m¼cadeleyi ortaklaştırmaya umut olacağına inanıyoruz. Bu bağlardan aldığımız güçle siz değerli okuyucularımızla da bir araya gelmenin mutluluğunu yaşıyor, sayıda emeği geğen tüm kadınlara teřekk¼r ediyoruz.